

विषय-सूची

पृष्ठ

पहिलो अध्याय

१. भूमिका	१ - ७
१.१ विषय-प्रवेश	१
१.२ विषयको दौत्र र सीमा	३
१.३ पूर्वकार्यको संक्षिप्त विवरण, सामाग्री-सङ्कलन र भौचित्य निरूपण	६

दोस्रो अध्याय

१. नेपाली कवितामा अध्यात्म-चेतनाको प्रयोग- परम्परा	८ - ७१
२.१ नेपाली कवितामा अध्यात्म-चेतनाको प्रयोगको पृष्ठभूमिको परिचय	८
२.१.१ सामाजिक पृष्ठभूमि	८
२.१.२ सांस्कृतिक पृष्ठभूमि	१२
२.१.३ लोकसाहित्य	१६
२.२ नेपाली कवितामा अध्यात्म चिन्तनको विकास-परम्परा	२७
२.२.१ नेपाली कविताको विकासक्रमको सर्वेक्षण	२७
२.२.२ नेपाली कवितामा अध्यात्म-चेतनाको प्रयोग- परम्परा	३७
२.२.२.१ प्राथमिक काल	३७
२.२.२.२ माध्यमिक काल	६०
२.२.२.३ आधुनिक काल	६६

विषयसूची

पृष्ठ

तैत्तिरीय अध्याय

३.	काव्य- अध्ययनका दृष्टिकोण	७२ - १४०
३.१	काव्य- अध्ययनको भौतिकवादी दृष्टिकोण	७२
३.२	काव्य- अध्ययनको अध्यात्मवादी दृष्टिकोण	७८
३.२.१	पूर्वीय काव्यशास्त्रमा अध्यात्मवादको भूमिका	७८
	३.२.१.१ काव्य	७८
	३.२.१.२ काव्य-स्वरूप	८३
	३.२.१.३ काव्य- हेतु	८४
	३.२.१.४ काव्य-प्रयोजन	८६
	३.२.१.५ काव्य- तत्त्व	१०५
३.२.२	पाश्चात्य काव्यशास्त्रमा अध्यात्मवादको भूमिका	११०
	३.२.२.१ दैवी प्रेरणा सिद्धान्त	११०
	३.२.२.२ अनुकरण सिद्धान्त	११४
	३.२.२.३ कल्पना सिद्धान्त	११६
	३.२.२.४ अमिथ्यञ्जना सिद्धान्त	१२४
	३.२.२.५ सम्प्रैषण सिद्धान्त	१३०
	३.२.२.६ अस्तित्ववादी सिद्धान्त	१३२
३.३	नेपाली साहित्यालोचनामा अध्यात्मवादी चिन्तनको भूमिका	१३५

विषय-सूची

पृष्ठ

चौथो अध्याय

४.	अध्यात्म-चेतनामूलक आधुनिक नेपाली कविताको विश्लेषण १४९ - २७२	
४.१	आधुनिक कालको नेपाली कवितामा अध्यात्म-चिन्तनका प्रमुख प्रयोक्ताहरूको विशद परिचय	१४९
४.१.१	सौमनाथ सिग्दाल	१४९
४.१.२	लेखनाथ पाँड्याल	१४७
४.१.३	गुणराज उपाध्याय	१५४
४.२	सौमनाथ सिग्दालका काव्यकृतिमा अभिव्यक्त आध्यात्मिकचेतना	१६०
४.३	लेखनाथ पाँड्यालका काव्यकृतिमा अभिव्यक्त आध्यात्मिकचेतना	१७१
४.४	गुणराज उपाध्यायका काव्यकृतिमा अभिव्यक्त आध्यात्मिकचेतना	१८२
४.५	स्वच्छन्दतावादी नेपाली कविहरूका काव्यकृतिमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	१९७
४.५.१	उदनीप्रसाद देवकोटा	१९७
४.५.२	सिद्धिचरण त्रिष्ठ	२१९
४.५.३	बेदारमान ' व्यथित '	२१७
४.५.४	युद्धप्रसाद मिश्र	२२३

विषय-सूची

	<u>पृष्ठ</u>
४.५.५ माधवप्रसाद घिमिरे	२२५
४.५.६ भीमनिधि तिवारी	२२८
४.५.७ भवानी मिश्र	२३०
४.५.८ गोपालप्रसाद रिमाल	२३२
४.५.९ दानियल बालिड०	२३५
४.५.१० श्रीवीरेन्द्र	२३७
४.५.११ अन्य स्वच्छन्दतावादी कविरू	२३९
४.६ अन्य आधुनिक कविरूका का व्यक्तित्वात्मक आध्यात्मिक चेतना	२४५
४.६.१ धरणीधर शर्मा कौशराला	२४५
४.६.२ पारसमणि प्रधान	२४६
४.६.३ महानन्द सापकोटा	२४८
४.६.४ बालकृष्ण सम	२५०
४.६.५ ओकिउयामा ग्वाञ्ज	२५९
४.६.६ मोहन कौशराला	२६५
४.६.७ ईश्वरबल्लभ	२६८
४.६.८ वैरागी काइला	२६९
४.६.९ आधुनिक कालका उत्तरार्धका कविरू	२७२

पाँचौ अध्याय

५. अध्यात्म-चेतनामूलक आधुनिक नेपाली कविताको काव्यात्मक स्वरूप र मूल्य-निर्धारण २७३ -४३३

विषय-सूची

	पृष्ठ
५.१ काव्य-सिर्जनामा आध्यात्मिक चेतनाको प्रयोगका दृष्टिले सीमनाथ सिग्दालका काव्यकृतिकी कलात्मक मूल्य-निर्धारण	२७३
५.१.१ <u>आदर्श-राघवमा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	२७३
५.१.२ °परम पिताको सौज (कविता)मा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	२८१
५.२ काव्य- सिर्जनामा आध्यात्मिक चेतनाको प्रयोगका दृष्टिले लेखनाथ पौड्यालका काव्यकृतिकी कलात्मक मूल्य-निर्धारण	२८४
५.२.१ <u>ऋषिद्वारमा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	२८४
५.२.२ <u>बुद्धिचिन्तनामा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	२८३
५.२.३ <u>सत्यकलि सम्वादमा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	२८६
५.२.४ <u>लालित्यमा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३०२
५.२.५ <u>कुरुण-तपसीमा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३१७
५.२.६ <u>मैरौ राममा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३३३
५.२.७ <u>सत्यस्मृतिमा</u> अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३४०

विषय-सूची

	पृष्ठ
५.३ काव्य - सिर्जनामा आध्यात्मिक चेतनाको प्रयोगका दृष्टिले गुणराज उपाध्यायका काव्यकृतिको कलात्मक मूल्य-निर्धारण	३४७
५.३.१ श्रीकृष्ण सन्देशमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३४७
५.३.२ भरत-मिलनमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३५८
५.३.३ शाहवंशमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३६५
५.३.४ अश्रुमातमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३७१
५.३.५ किवार-रहरीमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३७३
५.३.६ अर्माद्य दर्शनमा अभिव्यक्त आध्यात्मिक चेतना	३७८
५.४ काव्य-सिर्जनामा आध्यात्मिक चेतनाको प्रयोगका दृष्टिले रत्नचन्द्रताप्रादी आधुनिक नेपाली कविकाको कलात्मक मूल्य-निर्धारण	३८०
५.४.१ लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	३८२
५.४.२ सिद्धिचरण त्रिष्ठ	३८६
५.४.३ वेदात्मान 'व्यथित'	३९३
५.४.४ भवानी भिक्षु	४००

विषय-सूची

	<u>पृष्ठ</u>
५.४.५ माधवप्रसाद घिमिरे	४०२
५.४.६ भोमनिधि तिवारी	४०६
५.४.७ गीपालप्रसाद रिमाल	४०७
५.४.८ युद्धप्रसाद मिश्र	४०९
५.४.९ दानियल बाल्डि०	४१०
५.४.१० श्रीवीरेन्द्र	४११
५.४.११ अन्य स्वच्छन्दतावादी कविवरु	४१४
५.५ आधुनिक कालका अध्यात्म चेतनामूलक अन्य काव्यकृति- की कलात्मक मूल्य-निर्धारण	४१८
५.५.१ धरणीधर शर्मा कौराला	४१८
५.५.२ पारसमणि प्रधान	४१९
५.५.३ महानन्द सापकोटा	४२१
५.५.४ बालकृष्ण सम	४२१
५.५.५ ओकिउयामा ग्वाहन	४२५
५.५.६ मोहन कौराला	४२७
५.५.७ ईश्वरबल्लभ	४२८
५.५.८ वैरागी काहल	४३१
५.५.९ अन्तर्गतवा	४३३

पिणय-सूची

पृष्ठ

द्वैतौ अध्याय

६. उपसंहार	४३४- ४४०
सन्दर्भ सूची	४४१- ४८४
क) पुस्तक नेपाली	४४१
ख) पुस्तक हिन्दी	४६३
ग) पुस्तक बङ्गाल	४६६
घ) पुस्तक भङ्गाली	४६६
क)पत्र-पत्रिका नेपाली	४८०
ख)पत्र-पत्रिका हिन्दी	४८३
ग)पत्र-पत्रिका भङ्गाली	४८५